

Název školy: **Základní škola a Mateřská škola Žalany**

Číslo projektu: **CZ. 1.07/1.4.00/21.3210**

Téma sady: **Dějepis pro 6. – 7. ročník**

Název DUM: **VY_32_INOVACE_4B_13_Husitské_války_III_Basilejská_kompaktáta**

Vyučovací předmět: **Dějepis**

Název vzdělávacího materiálu: **Husitské války III. – Basilejská kompaktáta.**

Autor: **Bc. Irena Urbanová**

Datum vytvoření: **Duben 2013**

Anotace: DUM je použit jako doprovodný materiál k výkladu o husitských válkách. Seznamuje žáky s koncilem, který byl svolán do Basileje. Vysvětluje proč došlo k bitvě mezi samotnými husity (bitva u Lipan). Ukazuje žákům, jak dopadla jednání v Basileji a kdo nastoupil, se souhlasem husitů, na český trůn.

Očekávaný výstup: Žák se orientuje v husitských válkách. Dokáže o nich samostatně hovořit.

Věková skupina, ročník: ZŠ, 7. ročník.

Metodické pokyny: Na konci prezentace žáci odpoví na otázky. Správné odpovědi se zobrazí po kliknutí na otázku či tvrzení.

Pomůcky: Další obrazové materiály k husitským válkám.

Časový harmonogram: 40 minut.

Husitské války III.

Basilejská kompaktáta

- Pod vedením Prokopa Holého zahájili husité výpady do sousedních zemí, tzv. **rejsy** či **spanilé jízdy**.
- Jejich cílem bylo šířit myšlenky husitů za hranicemi, získat pro ideály husitské revoluce spojence i mimo území Čech.
- Útoky do okolních zemí, z nichž se husité vraceli s bohatou kořistí, jim však mnoho sympatií za hranicemi Čech nepřinesly.

Rejsy či spanilé jízdy

Obrázek č. 1

**Táborský
kněz, po
smrti Jana
Žižky z
Trocnova
vedl
husitská
vojska.**

Prokop Holý

- Papež i král Zikmund Lucemburský se po neúspěchu křížových výprav rozhodli, že budou s husity vyjednávat.
- Česká delegace **vedená Prokopem Holým** přijela do Basileje v lednu v roce **1433**. Obhajovala čtyři pražské artikuly a žádala jejich církevní uznání.
- **Radikální husité** nebyli ochotni přistoupit na žádné ústupky, které koncil vyžadoval, a tak se proti nim nakonec **spojili umírnění kališníci s katolíky** a porazili je **v bitvě u Lipan, dne 13.5. 1434**.
- **V „bratrovražedné“ bitvě** byli **radikální husité poraženi, na lipanském bojišti nalezl smrt i Prokop Holý**.
- **Cesta k dohodě s císařem Zikmundem byla otevřena.**
- **Jednání v Basileji pokračovala a Zikmund tu pomohl uzavřít dohodu umírněných husitů s katolíky.**

1431 – církevní koncil v Basileji

Obrázek č. 2

Basilej leží na severozápadě Švýcarska, při hranicích Francie a Německa.

Basilej

Kompaktátům: Úmluva mezi zástupci husitů a basilejským koncilem o podmínkách smíru.

V roce 1436 byl Zikmund Lucemburský přijat za českého krále.

Výsledky dohody, uzavřené v Basileji, byly slavnostně vyhlášeny roku 1436 v Jihlavě (basilejská kompaktáta).

Ze čtyř pražských artikulů zůstal v nezměněné podobě zachován jediný – přijímání pod obojí.

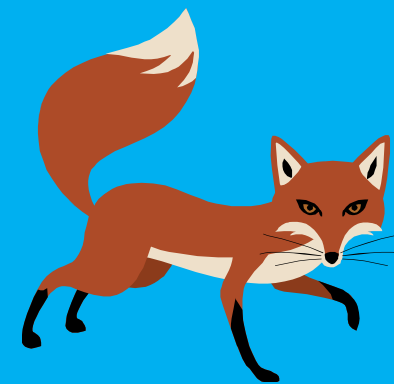
Čechy se staly zemí dvojího lidu – katolíků a kališníků.

Basilejská kompaktáta

Obrázek č. 3

„Liška ryšavá“

Zikmund Lucemburský

- Doba vlády (1419 – 1437).
- Významný politik vrcholného středověku.
- Císař Svaté říše římské.
- Uherský a český král.
- Slezský vévoda.
- Moravský, lužický a braniborský markrabě.
- V Čechách byl neoblíbený díky Janu Husovi, byl příliš spojen s jeho smrtí.
- Snažil se o reformu církve (koncil v Kostnici a Basileji).
- Řešil papežské schizma.
- Zasahoval do sporů mezi Anglií a Francií.

Zikmund Lucemburský

- **Král český, uherský a římský se ze své poslední koruny, která mu však jako jediná náležela dědičně, dlouho netěšil.**
- **Na cestě do Uher ve Znojmě 9.12.1437 zemřel.**
- **Smrtí Zikmunda Lucemburského vymírá královský rod Lucemburků po meči.**

Smrt Zikmunda Lucemburského

- **Husitská doba byla velmi neklidná.**
- **Ve světě probíhala současně i stoletá válka.**
- **Husitské války přinesly českým zemím velký hospodářský a kulturní úpadek.**
- **Poprvé v dějinách musela katolická církev uznat jiný názor na nějakou náboženskou otázku (přijímání pod obojí).**
- **Nesporné vítězství husitů.**

Shrnutí husitských válek

Co jsou rejsy či spanilé jízdy?

Kde a kdy došlo k tzv. „bratrovražedné bitvě“?

Útoky husitů do
sousedních
zemí

1434

Bitva u Lipan

Opakování

Po „bitvě“ u _____ bylo zřejmé, že husity vojensky nelze porazit. V roce _____ byl svolán koncil do _____. Zástupci _____ zde měli obhajovat své zákony uznané na sněmu v Čáslavi: _____. Radikální husité nepřistoupili na žádné ústupky. Proti radikálním husitům se spojili umírnění husité s katolíky a porazili je v roce _____ v bitvě u _____. Jednání v Basileji mohla pokračovat. _____ pomohl umírněným husitům uzavřít dohodu s _____ církví.

Roku _____ v _____ byly slavnostně vyhlášeny výsledky dohody uzavřené v Basileji, proto hovoříme o _____ nebo _____ kompaktátách. Ze čtyř pražských artikulů bylo povoleno jen _____ výměnou za to, že husité budou souhlasit s nástupem _____ na český trůn.

Doplňte chybějící slova

Po „bitvě“ u **Domažlic** bylo zřejmé, že husity vojensky nelze porazit. V roce **1431** byl svolán koncil do **Basileje**. Zástupci **husitů** zde měli obhajovat své zákony uznané na sněmu v Čáslavi : **čtyři pražské artikuly**. Radikální husité nepřistoupili na žádné ústupky. Proti radikálním husitům se spojili umírnění husité s katolíky a porazili je v roce **1434** v bitvě u **Lipan**. Jednání v Basileji mohla pokračovat. **Zikmund** pomohl umírněným husitům uzavřít dohodu s **katolickou** církví. Roku **1436** v **Jihlavě** byly slavnostně vyhlášeny výsledky dohody uzavřené v Basileji, proto hovoříme o **basilejských** nebo **jihlavských** kompaktátách. Ze čtyř pražských artikulů bylo povoleno jen **přijímání pod obojí** výměnou za to, že husité budou souhlasit s nástupem **Zikmunda Lucemburského** na český trůn.

Správné řešení

V roce 1436 byl Zikmund Lucemburský korunován českým králem.

Zikmundovi Lucemburskému se přezdívalo „otec vlasti“.

Zikmund měl přezdívku „liška ryšavá“.

Zikmund zemřel v roce 1437 a jeho smrtí vymírá rod Přemyslovců po meči.

Zikmund zemřel v roce 1437 a jeho smrtí vymírá rod Lucemburků po meči.

Jsou tato tvrzení pravdivá?

Obrázová dokumentace

Obrázek č.1 - AUTOR

NEUVEDEN. <http://cs.wikipedia.org/> [online]. [cit. 27.4.2013]. Dostupný pod licencí Volné dílo na WWW:http://upload.wikimedia.org/wikipedia/Commons/6/61/Prokop_Hol%C3%BD.jpg

Obrázek č.2 - Wladyslaw.

<http://cs.wikipedia.org/> [online]. [cit. 27.4.2013]. Dostupný pod licencí Creative Commons na WWW:http://upload.wikimedia.org/wikipedia/Commons/7/75/Panorama_basel.jpg

Obrázek č. 3 - AUTOR NEUVEDEN.

<http://cs.wikipedia.org/> [online]. [cit. 27.4.2013]. Dostupný pod licencí Volné dílo na WWW:http://upload.wikimedia.org/wikipedia/Commons/a/a9/Zikmund_Zho%C5%99elecka_radnice.jpg

Válková, V.: *Dějepis 7*, SPN, Praha 2007

Kohoutová, H., Komsová, M.: *Dějepis na dlani, Rubico, Olomouc 2007*

Použitý software: MS Windows 7, MS Office Power Point 2010

Galerie MS Office, [www.office](http://www.office.microsoft.com), Microsoft. com

Autorem materiálu a všech jeho částí, není – li uvedeno jinak, je Bc. Irena Urbanová.

Zdroje

- 1431 – koncil v Basileji – husité obhajovali Čtyři pražské artikuly.
- 1434 – bitva u Lipan – bitva mezi radikálními husity a umírněnými husity spojenými s katolíky.
- 1436 – Jihlavská či Basilejská kompaktáta – povoleno přijímání pod obojí – dohoda mezi umírněnými husity a katolickou církví.
- 1436 – nástup Zikmunda na český trůn.
- 1437 – smrt Zikmunda – vymření Lucemburků po meči.

Zápis do sešitu